Elinvoimavaliokunnan lausunto osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmasta 2027-2030

Elinvoimavaliokunta 17.11.2026
947/00.01.02/2026

Valmistelu ja lisätiedot

elinvoimajohtaja Sara Vilander sara.vilander(a)orimattila.fi, työllisyyskoordinaattori Satu Karevaara satu.karevaara(a)orimattila.fi, yrityskoordinaattori Tytti Ritala tytti.ritala(a)orimattila.fi, kaavoituspäällikkö Suvi Lehtoranta suvi.lehtoranta(a)orimattila.fi

Osallisuusohjelma on kaupungin osallisuustyötä ohjaava asiakirja. Sen valmistelu käynnistyi vuonna 2023 tavoitteena kehittää kaupungin osallisuustyötä ja erityisesti sen rakenteita. Ohjelman sisältö ja tavoitteet ovat rakentuneet syksyllä 2025 toteutetun kyselyn sekä kesällä ja alkusyksyllä 2026 asukkailta kerätyn aineiston pohjalta.

Osallisuusohjelman valmistelun lähtökohtina ovat Päijät-Hämeen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2025–2029, Orimattilan laaja hyvinvointisuunnitelma 2027–2030, maakunnallinen osallisuus-, yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelma sekä muut alueelliset kohdennetut suunnitelmat. Ohjelma kytkeytyy myös Orimattilan kaupungin strategiaan ja arvoihin.

Valmistelun aikana todettiin, että osallisuutta on vaikea tarkastella erillään tasa-arvosta ja yhdenvertaisuudesta. Tämän vuoksi myös tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistäminen sisältyvät ohjelman tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Aidosti osallistava kaupunki rakentuu siitä, että jokaisella on mahdollisuus osallistua yhteisön toimintaan, vaikuttaa yhteisiin asioihin ja kokea olevansa arvostettu osa yhteisöä.

Osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman tarkoituksena on luoda organisaation toimintaan sellaiset rakenteet, jotka vahvistavat osallisuuden kokemusta ja mahdollistavat yhdenvertaisen osallistumisen. Ohjelma jalkautetaan organisaatio-, toimiala- ja tiimitasoille vuoden 2027 aikana. Ohjelman toteutumista arvioidaan ja siitä raportoidaan vuosittain osana hyvinvointiraportointia**.**

Elinvoimavaliokunnan lausunto Osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelma 2027-2030:

Elinvoimavaliokunta pitää osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman tavoitteita kannatettavina.

Elinvoimavaliokunta pitää tärkeänä, että ohjelmaa jalkautettaessa tunnistetaan ja hyödynnetään jo olemassa olevat osallisuuden rakenteet ja toimintatavat. Tavoitteena tulee olla niiden

vahvistaminen ja yhteensovittaminen, ei uusien päällekkäisten rakenteiden tai hallinnollisten velvoitteiden luominen.

Elinvoimavaliokunta toivoo alla olevien näkökantojen huomioimista lopullisessa päätöksentekoon tulevassa ohjelmassa.

1. Elinvoiman toimialan osallisuuden muodot
Ohjelmassa korostuvat aika vahvasti asukasillat, yhteisöllinen toiminta ja yhdistysyhteistyö. Elinvoimantoimialalla osallisuutta tapahtuu runsaasti päivittäin arjen tekemisessäkin: kaavoituksessa, teknisissä palveluissa, rakentamisessa, lupa-asioissa, hankinnoissa ja elinkeinopalveluissa ja myös lakisääteisten osallistamisen velvoitteiden kautta.

Erityisesti tavoitteeseen 2 (dia 14) olisi hyvä lisätä näkökulmaa siitä, miten asukkaat, yritykset ja muut sidosryhmät pääsevät mukaan elinympäristön ja toimintaympäristön suunnitteluun jo valmisteluvaiheessa. Siinä vaiheessahan vaikuttamisella on usein eniten merkitystä.

2. Yrityksetkin ovat osa yhteisöä

Yritysten roolia voisi nostaa vähän vahvemmin esiin. Ne eivät ole pelkästään kaupungin yhteistyökumppaneita tai palvelujen käyttäjiä, vaan myös tapahtumien, palvelujen, työpaikkojen ja koko paikallisen yhteisöllisyyden mahdollistajia.
Orimattilassa ja elinvoiman toimialan toiminnassa on runsaasti konkreettista tekemistä tämän ympärillä: yrittäjätapaamisia, yritysten kuulemista, yritysvaikutusten arviointia ja hankintojen markkinavuoropuhelua. Näitä voisi tuoda ohjelmassa vähän näkyvämmin esiin.
Samoin tapahtumien osalta yritysten, yhdistysten ja kaupungin yhteistyö on aika olennainen osa sitä, miten yhteisöllisyyttä Orimattilassa rakennetaan.

3. Yhdenvertaisuus näkyy myös palveluissa ja työelämässä

Yhdenvertaisuutta käsitellään ohjelmassa pitkälti osallistumiskanavien kautta, mutta se näkyy myös ihan tavallisessa asioinnissa. Esimerkiksi rakennusvalvonnassa ja lupa-asioissa selkeä neuvonta, saavutettavuus ja tasapuolinen kohtelu ovat aika konkreettisia yhdenvertaisuuden kysymyksiä.

Myös työelämäosallisuus on mainittu nykytilan kuvauksessa, mutta se jää varsinaisissa toimenpiteissä vähän taka-alalle. Työnantajayhteistyön ja eri väestöryhmien työelämään pääsyn voisi myös nostaa näkyvämmin esille.

4. Osallisuuden vaikuttavuus – mitä osallistumisesta oikeasti seuraa?

Ei riitä, että järjestetään mahdollisuuksia osallistua, vaan pitäisi myös pystyä osoittamaan, mitä osallistumisesta seuraa.

Esimerkiksi kaavoituksessa, teknisissä palveluissa ja elinkeinopalveluissa saadaan paljon palautetta ja kehittämisideoita. Olisi tärkeää tehdä näkyväksi, miten niitä hyödynnetään. Etenevät hankkeet ja konkreettiset muutokset ovat tästä hyviä esimerkkejä. Vuoden 2027 jalkauttamisessa kannattaisi samalla miettiä selkeät vastuut ja muutama oikeasti seurattava mittari, joilla ohjelman tavoitteiden toteutumista voidaan seurata.

5. Huomio dia 2
Johdannossa (dia 2) todetaan, että kun kaupunki on varmistanut osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet, vastuu siirtyy asukkaille. Kirjauksella haetaan varmastikin asukkaiden omaa aktiivisuutta osallisuuden suhteen, mutta tällaisenaan kirjaus on hieman ristiriitainen muun ohjelman kanssa ja vie vähän pohjaa sen koko perusajatukselta.

Osallistaminen ei ole yksittäinen toimenpide, vaan jatkuva ja vuorovaikutteinen prosessi. Mahdollisuuden tarjoaminen on vasta alku. Olennaista on, mitä saadulla tiedolla tehdään, miten se näkyy valmistelussa ja miten osallistujille kerrotaan, mihin heidän näkemyksensä ovat vaikuttaneet. Asukkailla on toki oma roolinsa ja vastuunsa osallistumisessa, mutta kaupungin vastuu ei voi siihen päättyä, että mahdollisuus oallistumiselle on tarjottu. Tämä voisi johtaa siihen, että mitataan lähinnä sitä, kuinka paljon osallistumismahdollisuuksia on järjestetty, eikä sitä, onko osallisuus oikeasti toteutunut.

Muualla ohjelmassa puhutaan kuitenkin hienosti aidosta kuulemisesta, vuoropuhelusta ja luottamuksen vahvistamisesta. Muotoilua voisi korostaa enemmän tapahtuvaksi yhteisen tekemisen ja jatkuvan vuorovaikutuksen kautta.

Yritysvaikutusten arviointi

Myönteinen vaikutus	positiivinen 3	neutraali 2	negatiivinen 1	Kielteinen vaikutus
Edistää yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa	3			Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä ja liiketoimintamahdollisuuksia Orimattilassa
Lisää Orimattilan vetovoimatekijöitä		2		Vähentää Orimattilan vetovoimatekijöitä
Vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen ja aluetalouteen		2		Ei työllisyys- tai aluetalousvaikutuksia
Vaikuttaa positiivisesti yritysilmapiiriin	3			Vaikuttaa negatiivisesti yritysilmapiiriin

Esittelijä Elinvoimajohtaja Sara Vilander

Päätösehdotus

Elinvoimavaliokunta päättää antaa esittelytekstin mukaisen lausunnon osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelmaan.

Elinvoimavaliokunta päättää esittää kaupunginhallitukselle Osallisuus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusohjelman hyväksymistä vuosille 2027-2030. Elinvoimavaliokunta toteaa, että elinvoimantoimialalla tehdään merkittävästi myös lainsäädännön velvoittamaa osallistamista mm. osana kaava- katu- ja yleisten alueiden suunnittelutyötä.

Pöytäkirja tarkastetaan tämän pykälän osalta kokouksessa.

Päätös

Toimivalta

Jakelu